

MKBA basiscursus

Ervaringen met de cursus uit het ‘kennis en leerprogramma’ van ‘de ontwikkelagenda MKBA’

Amersfoort, 2 oktober 2013

Niels Hoefsloot

Doelen Ontwikkelagenda MKBA

werken **aan** de MKBA

breder maken

betrouwbaarder
maken

onderzoeken uitvoeren

kengetallen
actualiseren

stimuleren ex post
evaluatie

werken **met** de MKBA

toegankelijker
maken

gemakkelijker
maken

meet- en
waarderingmethoden
standaardiseren

leren van anderen

presentatiemethoden
aanbieden

vernieuwende
werkpraktijken
ontsluiten

Bron: Ministerie van I&M

Kennis- en leerprogramma MKBA van A tot Z

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

De "Ontwikkelagenda MKBA"

Een programma rond de maatschappelijke kosten-batenanalyse en gebiedsgericht werken

MKBA

Een maatschappelijke kosten-baten-analyse (MKBA) is een instrument voor het beoordelen van projecten. Een MKBA bevat een overzicht van alle voor- en nadelen van een project, zoveel mogelijk in geld uitgedrukt. Bestuurders kunnen daarmee op verantwoorde wijze investeringsbeslissingen nemen.

Bij de meeste ruimtelijke investeringen die het rijk doet - denk aan (spoor- en vaar-)wegen, waterprojecten en het Delta-programma en andere gebiedsontwikkelingsprojecten - is een MKBA verplicht. Dat is begrijpelijk, want er zijn grote financiële en maatschappelijke besparingen in het geding. Het gaat vaak om investeringen die de toekomst van een gebied bepalen.

Inhoud

Aanleiding | Het programma "Ontwikkelagenda MKBA" | Kennis- en leerprogramma MKBA van A tot Z

Aanleiding

In de afgelopen tien jaar heeft het Onderzoek Efficaciteit Infrastructuur (OEI) bijgedragen aan een strategisch beleidsvorming over infrastructuurprojecten. De kern van OEI is een maatschappelijke kosten-batenanalyse, de MKBA. Maar men de transitie van het gebiedsgericht werken in het Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (MIRT) en het gedachtegoed van de Commissie Elverding stellen we andere en nieuwe eisen aan OEI en MKBA. Bij het mitroserte van Infrastructuur en Milieu is opgezet een programma voor de vernieuwing van de MKBA, de "Ontwikkelagenda MKBA".

Het programma "Ontwikkelagenda MKBA"

Het programma kent vier doelen:

1. **Beter maken:** de MKBA-methode verbeteren door "wakke" waarden en doelen van het overheidbeleid erin op te nemen.
2. **Betrouwbarder maken:** de betrouwbaarheid van de MKBA verhogen door de langvallende voor maatschappelijke kosten te actualiseren en waarde op te evalueren als te voeren.
3. **Togerlijker maken:** de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van de MKBA vergroten door meer- en waardegerichte methoden te standaardiseren en nieuwe presentatiemethoden te ontwikkelen.
4. **Gemakkelijker maken:** de beschikbaarheid van de MKBA verbeteren door bestaande een goed inzicht te bieden in "best practices" en door nieuwe werkwijzen te ontwikkelen.

1 Onder "wakke waarden" wordt verstaan: moeilijk te meten en te kwantificeren effecten.

Het kennis- en leerprogramma "MKBA van A tot Z", heeft tot doel iedereen die bij MIRT-projecten betrokken is in staat te stellen **beter en gemakkelijker met de MKBA te werken**. De invulling van dit kennis- en leerprogramma is gebaseerd op een **marktonderzoek** onder MKBA-betrokkenen **bij rijk, stadsregio's en gemeenten**. Hen is gevraagd naar hun kennisbehoeften.

Verloop van de cursus

- Doelgroep: beleidsmedewerkers van gemeenten, waterschappen, provincies en stadsregio's die betrokken zijn bij projecten uit het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)
- 4 Cursusdagen basiscursus najaar 2012/begin 2013
- 1 cursusdag 'actualiteitencollege' in 2013 met in vogelvlucht presentaties van actuele inhoudelijke en procesmatige ontwikkelingen
- **70 personen hebben de cursus gevolgd, gemiddelde waardering 7,6**

Opzet van de cursus

- Beleidsmedewerkers infrastructuur, ruimte en water die:
  - ... te maken hebben met **project- en programmaevaluaties**
  - ... op zoek zijn naar een **vergelijkingssystematiek**
  - ... en informatie over de (potentiële) bijdragen van projecten aan de **landelijke of regionale welvaart**
- De cursus is geschikt voor:
  - mensen **die geen voorkennis hebben** van kosten-batenanalyses, en voor personen die er **meer vanaf willen weten**.
- De cursus kent:
  - een **interactief programma**, waarbij specifieke **vragen van cursisten** aan de orde komen en biedt **veel ruimte voor vragen en discussie**.

Inhoud van de basiscursus

- KBA aan de hand van een **praktijkvoorbeeld**
  - Wat is een MKBA? Wanneer een MKBA? Wat kun je ermee? Wat zijn (on)mogelijkheden?
- **Film** van Rijkswaterstaat over de MKBA
  - Waarom, hoe en wanneer MKBA bij Rijksprojecten?
- **KBA bij MIRT**: Theorie en praktijk
  - Achtergrond en werkwijze bij kader MIRT projecten
- Inhoudelijke **uitwerking projecteffecten**
  - Effecten in de MKBA. Wat in geld uitdrukken? Wat niet?
- KBA bij MIRT en **plaats in besluitvorming** (KiM)

http://www.rijkswaterstaat.nl/zakelijk/economische_evaluatie/video/index.aspx

Inhoud van de basiscursus

• Theorie

- Economische basis, welvaartsbegrip
- Typologie effecten
- Waarderingsgrondslagen
- Kengetallen
- Contante waarden
- Discontovoet
- Risico's en onzekerheden

1. Bereikbaarheid (alle verkeersdeelnemers)

- Transporttijd en reisbetrouwbaarheid
- Transportkosten
- Kwaliteit

2. Veiligheid

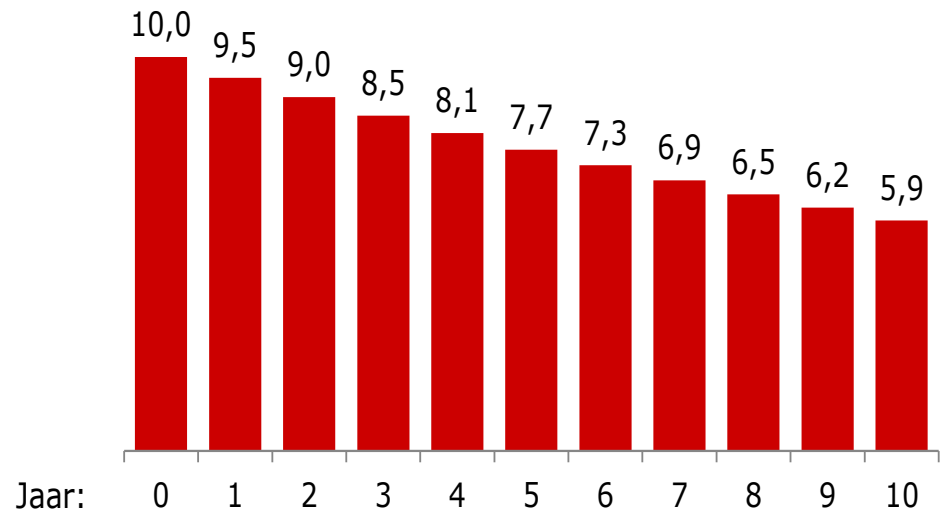
- Externe veiligheid
- Sociale veiligheid
- Verkeersveiligheid

3. Leefomgeving

- Natuureffecten
- Cultuureffecten
- Milieueffecten

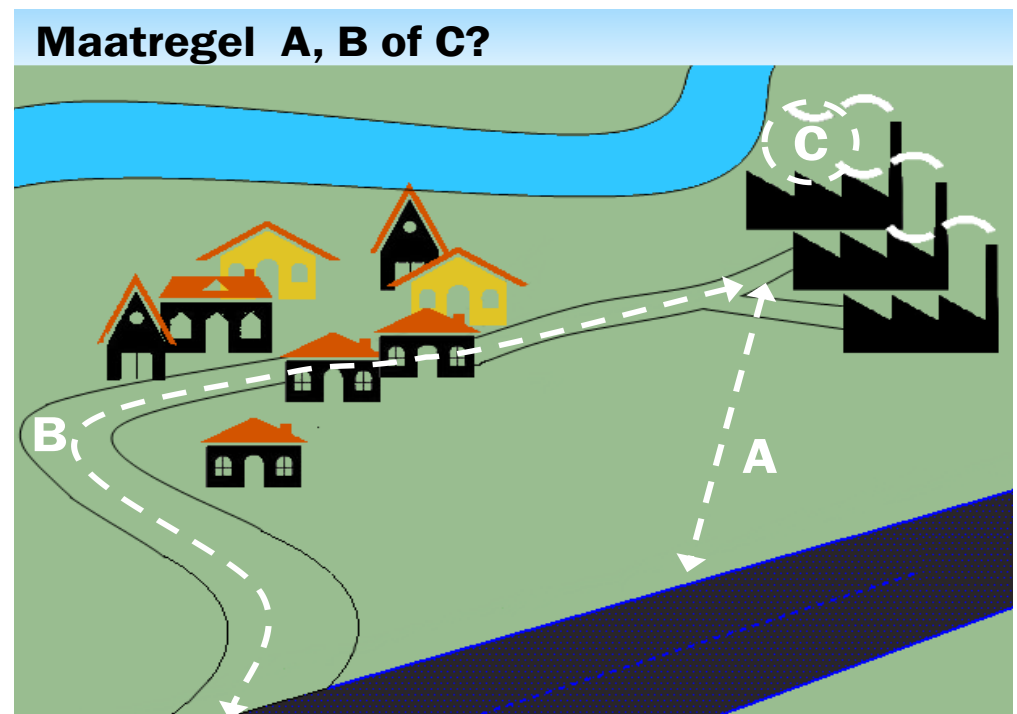
4. Kosten

- Investeringskosten
- Beheer en onderhoud

Inhoud van de basiscursus

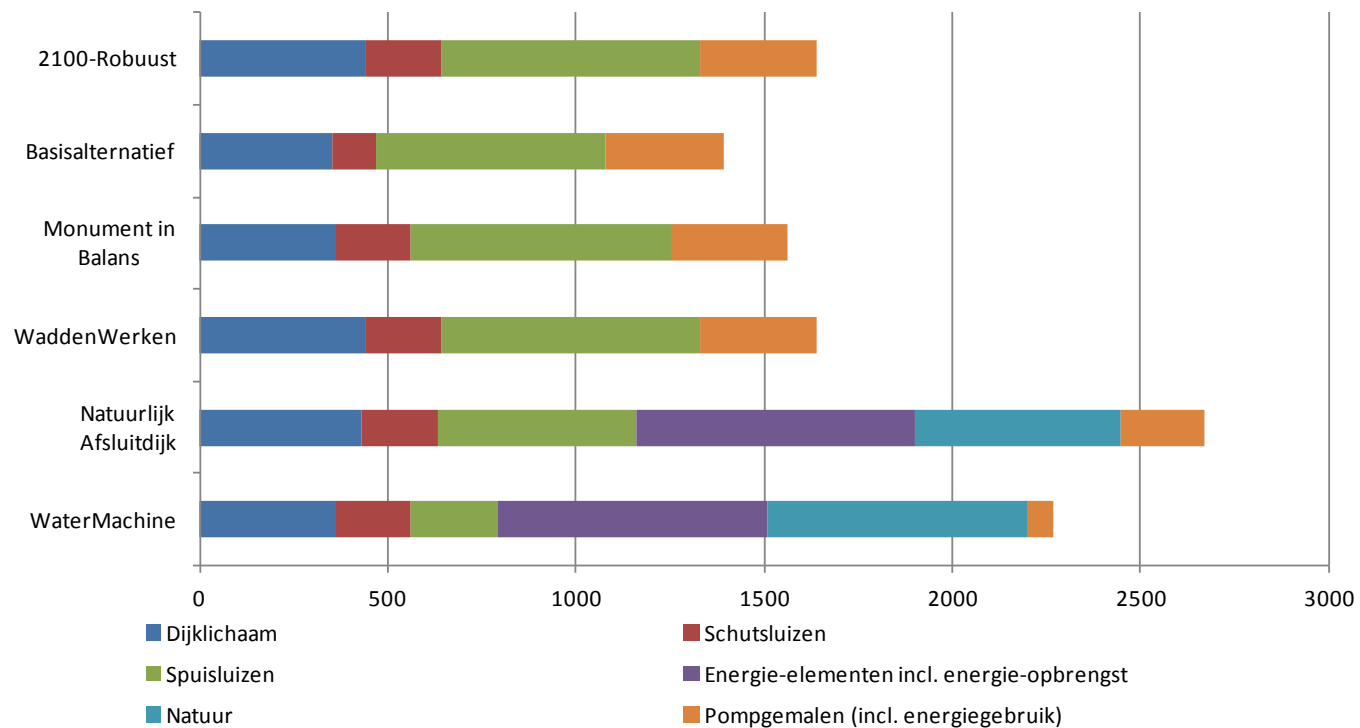
- **Praktijkvoorbeelden**
  - Afsluitdijk
  - Fietsbrug
  - Discussie (rollenspel) over KBA-eindtabel

Inhoud van de basiscursus

- ‘Do’s & don’ts’: tips, aandachtspunten, valkuilen, (on)mogelijkheden, interpretatie, presentatie, scenario’s

Ervaringen cursisten

- Cursus heeft beantwoord aan behoefte van kennisvermeerdering (op hoofdlijnen)
- Toepassing KBA's is beperkt door budgetten en omvang projecten gemeente
- Liever een halve MKBA dan geen
- De stof is omvangrijk genoeg voor een veel langere cursus: als basiscursus vind ik deze dag zeer geslaagd
- Ben benieuwd naar ontwikkeling MKBA-light

Ervaringen cursisten

- Dat er van te voren gevraagd is naar leerdoelen en dat deze ook allemaal behandeld zijn
- Ik zie mogelijkheden om MKBA in te zetten voor het maken van [eigen] beleidskeuzes/afwegingen
- Meer inzicht in kwantificering + meewegen van "zachte waarden"
- Afweging bij kleinere projecten en de rol van MKBA daarbij
- Methodiek, objectiviteit, "spelregels" en beperkingen, proces en bijkomende aandachtspunten

Ervaringen cursisten

- Er was een groot verschil in interesse/ervaring/vakgebied van de deelnemers. Hierdoor veel vragen en discussie en een tekort aan tijd
- Verwachtingenmanagement is voor verbetering vatbaar
- Was een beetje verhaal uit "Torentje Den Haag". Zou goed zijn om meer aan te sluiten bij regionale voorkennis/situaties

Terugkijkend...

- Boeiende vragen en interessante discussies
- Toename behoefte aan eenduidige en objectiverende afweging overheidsuitgaven
- Bij het rijk en bij decentrale overheden
- Op alle beleidsterreinen
- Samenwerking steeds vaker regel dan uitzondering, publiek-publiek en publiek-privaat
- KBA-filosofie biedt meerwaarde in MIRT, maar ook regionaal en lokaal
- Gedeelde uitgangspunten basis voor ‘sneller en beter’

Waardering cursisten

Was interessant: Bedankt! Inzicht in fysieke en welvaartseffecten

Boeiend en zinnig

Praktijkvoorbeelden waren belangrijk Methodiek, inzicht krijgen in de achtergrond

Zeer nuttige cursus! Prettige wijze van informatie overdracht De praktijkvoorbeelden

Het geheel vond ik goed Meer inzicht in kwantificering + meewegen van "zachte waarden"

Goede inlichtingen en weergave van state-of-art. Goed dat IenM dit doet! Waardevol
Balans tussen theorie en praktijk was goed

Methodiek, objectiviteit, "spelregels" en beperkingen, proces Inzicht/praktijk wijze van redeneren

Afweging bij kleinere projecten en de rol van MKBA daarbij Bedankt voor dit mooie cursusaanbod door I&M!! Goed verzorgd!!

Mogelijkheid tot vragen stellen en discussie Voorbeelden --> levendigheid Interessant en zeker bruikbaar. Helder verhaal
Praktijkvragen

Mooie basis mbt MKBA

Geslaagd!

Terminologie en praktijkvoorbeelden
Praktijkvoorbeelden

Vooruitkijkend...

- Ontwikkelagenda loopt ten einde, maar...
- Onder de vlag van Platform 31 wordt cursus voortgezet
- Met een aantal inhoudelijke verbeterpunten

Dank voor uw aandacht!